

Chats bijeenkomst Chroom-6 en monumenten – 15 februari 2022

Tijdens de kennisbijeenkomst schriftelijk gestelde vragen en door de inleiders gegeven antwoorden.

Gestelde vraag	Antwoord
Wat is de formule of procedure als je er mee in aanraking komt.... MG x M ₃ x zuivere zuurstof per M ₃ ?	Deze vraag is niet helemaal duidelijk. In eerdere gevallen is weleens een mock-up gemaakt om achteraf te achterhalen hoe groot een blootstelling is geweest. Je kunt de blootstelling via de bedrijfsarts/arbeidshygiënist laten vastleggen in het personeelsdossier, maar eventuele gevolgen achteraf zijn niet herleidbaar zoals dit bij asbest wel het geval is. Het vaststellen van een blootstelling heeft mijns inziens niet veel zin.
Wat is de link naar de database?	De database met onderzoeksresultaten is op dit moment nog niet gepubliceerd. Hij wordt gelijktijdig met het nieuwe Beheersregiem Chroom-6 gepubliceerd en dan te zien op de website waar ook het Beheersregiem Chroom-6 staat.
Welke verantwoordelijkheid heb je in het geval van herbestemmen en woningen verkopen? Toekomstige kopers zitten dan met dit probleem, en zijn daar als leek niet van op de hoogte	Er is geen wettelijke meldingsplicht (zoals bij b.v. asbest). Wel geldt hier de zorgplicht als verkoper (mededelingsplicht voor zaken die voor de koper van belang kunnen zijn)
Kunnen we uitgaan dat alle nieuwe verf Chroom6 vrij is en ook van andere zware metalen?	Nieuwe verven (na 2017 geproduceerd) zijn in principe vrij van Chroom-6. We weten echter dat er nog wel Chroom-6 houdende verf wordt geproduceerd waardoor de mogelijkheid bestaat dat prefab geschilderde elementen uit het buitenland (bijv. China) wel Chroom-6 houdend zijn. [Bij werk voor RWS vraagt RWS altijd een verklaring van de verfproducent dat er geen Chroom-6 in zit]. In vliegtuigindustrie en ruimtevaart mag Chroom-6 nog worden gebruikt
In nieuw geleverde prefab gecoate onderdelen vanuit buitenland bevindt zich soms alsnog Chroom-6. Het jaartal 2017 zegt dus wel wat maar niet alles.	Dit klopt inderdaad. We weten dat verf met Chroom-6 nog wordt geproduceerd, dus bestaat de mogelijkheid dat de verf in het buitenland nog wordt toegepast.
Hoe zit het met het afvalprobleem bij Chroom-6. Minder dan 0,1 procent wordt als ongevaarlijk beschouwd	Volgens wet en regelgeving mag verf met een percentage <0,1% als ongevaarlijk worden verwerkt. Dit is Milieuwetgeving (uitstoot in het milieu en omgeving). Het percentage dient te worden bepaald op basis van de totale massa van het geschilderde materiaal (is door de EC bevestigd). In de praktijk is 0,1% van de totaal massa bijna niet te overschrijden.

Gestelde vraag	Antwoord
Hoe is jullie ervaring m.b.t. in de markt verkrijgbare Chroom-6 testkits in relatie tot monsteronderzoek in een laboratorium?	In de praktijk is gebleken dat de testkits niet altijd betrouwbaar zijn en ook de detectiegrens is niet duidelijk.
Wordt het dan in de procedure omschreven als een soort van MAC-waarden?	Je kunt het hiermee vergelijken inderdaad. Chroom-6 is een vaste stof, hiervoor gebruiken we de eenheid mg/m ³ (grenswaarde chroom-6 = 0,001 mg/m ³).
Wat is er buiten de luiken gedaan met Chroom-6 op alle andere onderdelen van het gebouw?	<p>Voor de overige onderdelen o.a. hout en beton bij Groot Heidekamp is uit voorzorg ook het Beheersregiem Chroom-6 regime aangehouden. Hier is machinaal met bronafzuiging geschuurd, met wegwerp overalls en wegwerpstofkapjes FFP3.</p> <p>Specifiek waren er twee gewolmaniseerde houten kozijnen gevonden bij een voormalig toiletgebouw. Deze zijn op dezelfde wijze behandelend.</p>
Kun je iets specifieker ingaan op nat schuren en Chroom-6?	Bij natschuren komt er weinig tot geen stofvorming voor. Wel dienen handschoenen gedragen te worden. Afvalwater is mogelijk verontreinigd en als water is verdampt blijft is er stof achter. Zie verder beheersregime 1.0 voor maatregelen.
Hoe is jullie ervaring m.b.t. verflagen verwijderen d.m.v. krabben in relatie tot voorkoming van stofvorming? Niet alle werkzaamheden kun je namelijk stofvrij uitvoeren.	Verflagen die verwijderd worden d.m.v. krabben eventueel in combinatie met afbijt zijn grote stukken of delen. Deze worden niet ingeademd. Stofafzuiging kan hier worden gehanteerd. Net zoals in protocol saneren asbesthoudende beglazingskit.
Bij nat schuren kan de (metalen) ondergrond direct gaan oxideren. Bij een hout-ondergrond moet een droog protocol worden afgesproken	Beide niet juist. Metaal oxideert zeker niet direct. Eventueel kan inhibitor worden toegevoegd om vliegroeit te voorkomen. Hout mag maximaal 18% houtvocht bevatten. Door natschuren ga je daar niet overheen. Wel dient de ondergrond droog te zijn voordat je gaat schilderen.
Je geeft aan 'inventariseren' van Chroom6. Dit staat toch een beetje haaks op het uitgangspunt van het beheersregime: uitgangspunt is dat Chroom-6 aanwezig is. Kan je hier wat meer over vertellen?	Dat is juist, maar mocht je lastige delen hebben om te behandelen zal het in sommige situaties wel lonend zijn.
Marc, jij ving bij aanpak POM Vriezenveen afvalwater van schoonmaken zelfs op i.v.m. Chroom-6?	Dat is juist, coating had sporen van Chroom-6. We hebben dit middels filtervaten gedaan om vooral verschromers op te vangen zodat deze niet in de omgeving terecht komen.

Gestelde vraag	Antwoord
Kan Chroom-6 ook in transparante verflagen aanwezig zijn ?	Nee, hier komen geen of weinig pigmenten in voor, maar in bepaalde verduurzamingsmiddelen voor hout (met schuttingen / beschoeiingen) komt wel Chroom voor.
Hoe om te gaan met situaties waarbij vanuit economisch oogpunt vervanging van monumentale elementen waarop Chroom-6 houdende verf aanwezig is, wordt overwogen. In (redelijk) goed staat verkerende elementen zou men dan dus willen vervangen door nieuwe kopieën.	Hier dient ten alle tijden de Restauratieladder in acht te worden genomen en moeten werkzaamheden worden besproken met de restauratiearchitect / projectleider. Soms is vernieuwen / vervangen door een kopie gewoon beter en verantwoordbaar. E.e.a. dient uiteraard wel gedocumenteerd te worden.
Als Chroom-6 in alle lagen kan zitten (want niet te meten) en men ervanuit moet gaan dat overal Chroom-6 in zit, betekent dat dan dat alle verflagen dienen te worden verwijderd?	Binnen het Rijksvastgoedbedrijf kiezen we ervoor om Chroom-6 niet actief te gaan saneren. Gezien de schaal waarop we de stof aantreffen is dit onbegonnen werk. Daarnaast kan het saneren juist voor onnodige blootstellingen zorgen. Saneren is ook zeker niet nodig! Als er geen bewerkingen aan de verflaag plaatsvinden is er geen blootstelling aan chroom-6 mogelijk en dus niets aan de hand.
Als alles als Chroom-6 wordt beschouwd; hoe gaat men dan om met het beheer van de gebouwen/ gebruikers als er verf beschadigd is (#paniek).	<p>Chroom-6 is alleen gevaarlijk als het stofvormig is. Schilfers of andere beschadigingen vormen geen probleem.</p> <p>We moeten hier onderscheid tussen verflagen die bewerkt gaan worden door professionele schilders. Zij dienen zich ten alle tijden juist te beschermen. In het Beheersregiem Chroom-6 wordt aangegeven hoe medewerkers hier veilig mee kunnen werken. Als medewerkers van het bedrijf de werkzaamheden beschermd uitvoeren is er voor hen niets bijzonders aan de hand. Het maakt dan dus niet uit of de verf Chroom-6 bevat of een ander pigment. De schilder dient zich in alle gevallen te beschermen.</p> <p>Communicatie is belangrijk in het hele proces. Als er een klein schilfertje van een verflaag af is, is dat geen enkel probleem.</p> <p>Zolang er niets met de verflaag wordt gedaan is er absoluut geen gevaar voor de gebruikers van het gebouw.</p> <p>Het is belangrijk om hier met elkaar te werken aan de juiste beeldvorming.</p>